

สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพด้านความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติตามการรายงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก ระหว่างโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนอื่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2527 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพซึ่งสร้างขึ้นจากเนื้อหาของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในส่วนของสุขภาพของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก ของโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา จำนวน 237 คน (ชาย 120 คน หญิง 117 คน) และของโรงเรียนอื่น จำนวน 240 คน (ชาย 125 คน หญิง 115 คน) นำข้อมูลที่ได้กลับคืนจำนวน 477 ฉบับ มาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของมัชฌิมเลขคณิต โดยทดสอบค่าที่ (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ พบว่า

1.1 นักเรียน (ชาย-หญิง) ในโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา กับโรงเรียนอื่น มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 นักเรียนชายในโรงเรียนอื่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพมากกว่านักเรียนชายในโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ นักเรียนหญิงในโรงเรียนทั้งสองประเภทมีความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะคติเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ

2.1 เมื่อไม่จำแนกเพศ พบว่า นักเรียน (ชาย-หญิง) ในโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา กับโรงเรียนอื่นมีทักษะคติเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพโดยรวม

ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน (ชาย-หญิง) ในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับนักเรียน (ชาย-หญิง) ในโรงเรียนอื่น มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นจำนวน 12 ข้อ (จากแบบสอบถามทั้งหมด 35 ข้อ) เรียงตามลำดับความแตกต่างจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. คนที่เล่นกีฬาเก่งมักจะ เป็นคนที่เรียนหนังสือได้ดี
2. เราควรจะกินอาหาร เพื่ออยู่ไม่ ไข้อยู่เพื่อกิน
3. การปฏิบัติตนตามหลักสุขวิทยาจะช่วยให้ทุกคนมีสุขภาพที่ดีจนทั่ว หนา เมื่อถึงปี 2543
4. วัณโรคและโรคเรื้อน เป็นโรคที่สังคมควรรังเกียจ
5. เด็กที่เป็นโรคหัดไม่ควรมา เรียนหนังสือ
6. ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มีคุณภาพดีจะมีของแถม
7. ครูควร เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพ
8. เด็กที่โตเป็นรอยหนองกินมักจะ เป็นเด็กที่ปลอดภัยจากยาฆ่าแมลง
9. คนที่มีอายุมากขึ้นมักจะมีอารมณ์หงุดหงิดน้อย ๆ
10. คิมน้ำฝนจะปลอดภัยกว่าน้ำคั้นสุก
11. นักเรียนชายควร จะออกกำลังกายมากกว่านักเรียนหญิง
12. โรคคิกคอกเป็นอันตรายต่อ เด็กมากกว่าโรคไม่คิกคอก

2.2 เมื่อจำแนกเพศ พบว่า

2.2.1 นักเรียนชายในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนอื่นมีทัศนคติโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนชายในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับนักเรียนชายในโรงเรียนอื่น มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นจำนวน 13 ข้อ (จากแบบสอบถามทั้งหมด 35 ข้อ) เรียงตามลำดับความแตกต่างจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. วัณโรคและโรคเรื้อน เป็นโรคที่สังคมควรรังเกียจ
2. เด็กที่เป็นโรคหัดไม่ควรมา เรียนหนังสือ

3. ครูควร เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพ
4. แมลงวัน เป็นสัตว์นำโรคที่มีอันตรายกว่าแมลงสาบ
5. การปฏิบัติตนตามหลักสุขวิทยาจะช่วยให้ทุกคนมีสุขภาพที่ดี
ถ้วนทั่วหน้า เมื่อถึงปี 2543
6. เราควร จะกินอาหาร เพื่ออยู่ ไม่ ให้อยู่ เพื่อกิน
7. โรคคิ๊คคือ เป็นอันตรายต่อ เด็กมากกว่าโรคไม่คิ๊คคือ
8. ยาตำราหลวง เป็นยาที่มีคุณภาพดีและราคาข้อมเยา
9. คนที่มีอายุมากขึ้นมักจะมีอารมณ์หงุดหงิดบ่อย ๆ
10. ยาที่มีคุณภาพดีจะมีการโฆษณาจำหน่ายอย่างแพร่หลาย
11. คิมน้ำฝนจะปลอดภัยกว่าน้ำคั้นลูก
12. ผักที่ใบเป็นรอยหนอนกินมักจะเป็นผักที่ปลอดภัยจากยาฆ่า
แมลง
13. ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มีคุณภาพดีมักจะมีของแถม

2.2.2 นักเรียนหญิงในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษา

กับโรงเรียนอื่นมีทัศนคติโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนหญิงในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับนักเรียนหญิงในโรงเรียนอื่นมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นจำนวน 9 ข้อ (จากแบบสอบถามทั้งหมด 35 ข้อ) เรียงตามลำดับความแตกต่างจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. เราควร จะกินอาหาร เพื่ออยู่ ไม่ ให้อยู่ เพื่อกิน
2. คนที่เล่นกีฬาเก่งมักจะเป็นคนที่ เรียนหนังสือไม่เก่ง
3. นักเรียนชายควร จะออกกำลังกายมากกว่านักเรียนหญิง
4. ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มีคุณภาพดีมักจะมีของแถม
5. การปฏิบัติตนตามหลักสุขวิทยาจะช่วยให้ทุกคนมีสุขภาพที่ดี
ถ้วนทั่วหน้า เมื่อถึงปี 2543
6. ครูควร เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพ
7. ผักที่ใบเป็นรอยหนอนกินมักจะเป็นผักที่ปลอดภัยจากยาฆ่าแมลง

8. ก็น้ำฝนจะปลอดภัยกว่าน้ำต้มสุก

9. นักเรียนควรไปหาแพทย์เฉพาะเมื่อเวลาเจ็บป่วยเท่านั้น

3. การปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ

3.1 เมื่อไม่จำแนกเพศ พบว่า นักเรียน (ชาย-หญิง) ในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนอื่นมีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่านักเรียน (ชาย-หญิง) ในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับนักเรียน (ชาย-หญิง) ในโรงเรียนอื่น มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นจำนวน 7 ข้อ (จากแบบสอบถามทั้งหมด 35 ข้อ) เรียงตามลำดับความแตกต่างจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. เมื่อมีภาคแอสหามเลือกให้หยุดกินใส่บา
2. รับประทานลูกกระเจี๊ยบ ๗
3. รับประทานผักผลไม้สดทุกวัน
4. รับฟังคำแนะนำเรื่องสุขภาพจากผู้อื่น
5. นอนหลับวันละ ๘ ชั่วโมง
6. แทะหูเมื่อรู้สึกคัน
7. ไข้หวัดร่วมกับผู้อื่น

3.2 เมื่อจำแนกเพศ พบว่า

3.2.1 นักเรียนชายในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนอื่น มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพทั้งโดยรวมและการทดสอบเป็นรายข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2 นักเรียนหญิงในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนอื่น มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนหญิงในโรงเรียนในโครงการสุศึกษากับนักเรียนหญิงในโรงเรียนอื่น มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นจำนวน 3 ข้อ (จากแบบสอบถามทั้งหมด 35 ข้อ) เรียงตามลำดับความแตกต่างจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ทิ้งขยะมูลฝอยไม่เป็นที่
2. แคะหูเมื่อรู้สึกคัน
3. สวมใส่เสื้อผ้าชุดเกี่ยวหลาย ๆ วัน

ผลของการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "พฤติกรรม สุขภาพด้านความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก ระหว่างโรงเรียน ในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนอื่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความแตกต่างกัน"

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบพฤติกรรม สุขภาพตามการรายงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก ระหว่างโรงเรียนในโครงการ สุขศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนอื่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าพฤติกรรมสุขภาพ ของนักเรียน ระหว่างโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนอื่น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น อาจเนื่องมาจาก

1. ลักษณะการจัดกลุ่มโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาซึ่งประกอบ ไปด้วยโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษาและโรงเรียนอื่นอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทำให้ครูได้มีโอกาสร่วมประชุมทางวิชาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมกันในด้าน ต่าง ๆ อาจมีผลทำให้โรงเรียนทั้ง 2 ประเภทมีการจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ มีลักษณะไม่แตกต่างกัน โรงเรียนอื่นที่ยังไม่ได้เข้าอยู่ในโครงการ สุขศึกษาอาจได้เห็นตัวอย่างและทำตามอย่างโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษาขึ้นเองได้ เช่น ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ตลอดจนกระบวนการจัดการเรียน การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ลักษณะการดังกล่าวนี้มีตัวอย่างแสดงให้เห็นมาแล้วในการ ทดลองและวิจัยในเรื่องผลกระทบจากการทดลองวิจัยโครงการสุขศึกษาในโรงเรียนอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (รายงานการทดลองและวิจัยโครงการสุขศึกษาในโรงเรียน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม 2517 - 2521: 111) ว่า "โรงเรียนต่าง ๆ ที่

อยู่ใกล้เคียงเขตโครงการฯ มีการเคลื่อนไหวเอาแบบอย่างแนวความคิด วิธีการไปพัฒนาโครงการสุศึกษาในโรงเรียนของตน"

2. โครงการสุศึกษาสายการศึกษาฯ ยังไม่มั่งประมาณในการช่วยเหลือให้กับโรงเรียนที่เข้าอยู่ในโครงการสุศึกษาสายการศึกษาเป็นพิเศษ งานของโครงการสุศึกษาสายการศึกษาในขณะนี้ยังเป็นเพียงการจัดสัมมนาผู้บริหาร และอบรมครูปฏิบัติกรให้กับโรงเรียนในโครงการเท่านั้น ดังปรากฏในแผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาในเรื่องโครงการสุศึกษาสายการศึกษา (คู่มือบริหารแผนและโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ปีงบประมาณ 2527, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527: 373) จึงอาจมีผลทำให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุสุภาพของนักเรียนเท่าที่ควร

3. จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มั่งงานสาธารณสุสุมูลฐานเข้าไปเกี่ยวข้องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 และจังหวัดยังมีแผนงานสาธารณสุสุอื่น ๆ ของจังหวัดเองในแต่ละปี ซึ่งปรากฏในรายงานตามแผนพัฒนาของจังหวัด (แผนพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2522 - 2527: ส.ส.1) งานเหล่านี้อาจเป็นเหตุยลหนึ่งที่มีผลทำให้พฤติกรรมสุสุภาพของนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกันได้

4. องค์ประกอบอื่น เช่น ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น และสภาพทางคานภูมิศาสตร์ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน อาจจะมีผลทำให้พฤติกรรมสุสุภาพของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกันได้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยซึ่งปรากฏว่าพฤติกรรมสุสุภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หกในโรงเรียนในโครงการสุศึกษาสายการศึกษากับโรงเรียนอื่นยังไม่อยู่ในเกณฑ์พอใจและไม่แตกต่างกันนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติควรจะมีอัตรารับบรรจุครูที่มีวุฒิทางสุศึกษาโดยตรงให้ครบทุกโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อทำให้การดำเนินงานตามแผนของโครงการสุศึกษาสายการศึกษาและแผนงานโครงการสุสุภาพในโรงเรียนมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

อันเป็นผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน

2. ควรจะมีงบประมาณพิเศษให้กับโรงเรียนที่เข้าโครงการฯ และควรมีการนิเทศติดตามผลทั้งนี้เพื่อให้งานของโครงการฯ บรรลุตามจุดประสงค์ในการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของเยาวชนในวัยเรียน และเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาสาธารณสุขที่จะไปสู่เป้าหมาย "สุขภาพดีถ้วนหน้าปี 2543"

3. พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนจะบรรลุผลสมความมุ่งหมายไปนั้นจะต้องร่วมกันทุกฝ่ายทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง กลุ่ม ชุมชนและโรงเรียน

4. งานสุขศึกษาในโรงเรียนมีลักษณะเป็นงานฝาก ผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบไม่ค่อยเห็นความสำคัญ จึงทำให้เกิดปัญหาสุขศึกษาและเกิดอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนขึ้น จึงควรแก้ปัญหาดังกล่าวและอุปสรรคเหล่านั้นด้วยวิธีการทางสุขศึกษาให้มากขึ้นและบ่อยครั้งขึ้น เช่น การจัดบุคลากรรับผิดชอบการดำเนินงานแต่ละด้าน การศึกษาค้นคว้าวิธีการเรียนการสอนในเรื่องสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพกว่าที่เป็นอยู่ การมีบัตรสุขภาพประจำตัวให้กับนักเรียนทุกคนและมีผลต่อเนื่องไปถึงวัยผู้ใหญ่ เหล่านี้เป็นต้น ก็จะทำให้เรื่องของสุขศึกษามีความหมายมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ และผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าจะต้องมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กในทางที่ดีถูกต้องมากขึ้นกว่าเดิมแน่นอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยเรื่องพฤติกรรมสุขภาพควรรวบรวมแบบสอบถามสำหรับพฤติกรรมด้านความรู้ ใช้นแบบสัมภาษณ์สำหรับพฤติกรรมด้านทัศนคติ และใช้แบบสังเกตสำหรับพฤติกรรมด้านกาปฏิบัติ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ทุกระดับชั้น ระหว่างโรงเรียนในโครงการศึกษาสายการศึกษา กับโรงเรียนอื่น เพื่อจะได้นำผลมาปรับปรุงการดำเนินงานสุขศึกษาสายการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนในระดับเขตการศึกษา หรือภาคการศึกษาให้ทั่วประเทศ และควรมีการวิจัยเป็นระยะ เพื่อจะได้นำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนในเรื่องของสุขภาพให้เหมาะสมกับวัยและสภาพของเยาวชนให้มากที่สุด

4. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมสมรรถภาพของครูผู้สอนเรื่องสมรรถภาพในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพราะ "ครูคือตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนทางสมรรถภาพ"



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย